

Orijinal Makale / Original Article

Türk ve Suriye uyruklu ortaokul öğrencilerinin çevre, okul, öğretmen ve arkadaş kavramlarına ait metafor algıları

Metaphor perceptions of Turkish and Syrian secondary school students on the concepts of environment, school, teacher and friends

Kevser ARSLAN^{1,*}, Meryem HAYIR KANAT², Asli GÖRGÜLÜ ARI¹, Melissa ÖZDEMİR³

¹Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

²Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

³Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

¹Department of Mathematics and Science, Faculty of Education, Yıldız Technical University, Istanbul, Türkiye

²Department of Social Studies Education, Faculty of Education, Yıldız Technical University, Istanbul, Türkiye

³Department of Turkish And Social Sciences Education, Graduate School Of Social Sciences, Yıldız Technical University, Istanbul, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Makale Hakkında

Geliş tarihi: 02 Ağustos 2023

Kabul tarihi: 04 Aralık 2023

Anahtar kelimeler:

Çevre, okul, öğretmen, arkadaş, metafor.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 02 August 2023

Accepted: 04 December 2023

Keywords:

Environment, school, teacher, friend, metaphor.

ÖZ

Bu çalışmada, Türk ve Suriye uyruklu ortaokul öğrencilerinin çevre, okul, öğretmen ve arkadaş kavramlarına yönelik algılarının metaforlar aracılığıyla tespit edilmesi hedeflenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji araştırma deseniyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma katılımcıları amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Altıncı ve yedinci sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan gönüllü toplam 23 Göçmen ve Türk öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma verileri, belirlenen kavramların benzetileceği metaforun ve benzetme gerekçesinin yazılacağı cümlelerin yer aldığı metafor formuyla elde edilmiştir. Öğrencilerden elde edilen veriler içerik analizinden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrenciler tarafından toplam 90 farklı metaforun üretildiği ortaya konulmuştur. Öğrenciler tarafından genellikle çevre kavramı sosyal çevre, okul kavramı güven ortamı, öğretmen kavramı sevgi ve koruyucu, arkadaş kavramı ise sevgi ve yakınlık gösteren metaforlarıyla ilişkilendirilmiştir. Türk ve Suriye göçmeni tüm öğrencilerin çevre, okul, öğretmen ve arkadaş kavramlarına yönelik olumlu metaforlar üreterek, olumlu ilişkilendirmeler yaptıkları belirlenmiştir. Ortaya konulan sonuçlar çerçevesinde çalışmaya ait öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the perceptions of Turkish and Syrian secondary school students towards the concepts of environment, school, teacher and friend through metaphors. The study was carried out with the phenomenology research design, which is one of the qualitative research methods. Study participants were selected by criterion sampling

* Sorumlu yazar / Corresponding author

*E-mail address: arslankevser96@gmail.com

Bu araştırma YTÜ BAP kapsamında yürütülmekte olan “Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM)” projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir (Yürütücü: Hayır Kanat, M).

method, one of the purposeful sampling types. A total of 23 volunteer immigrant and Turkish students studying at the sixth and seventh grade level formed the working group. The research data was obtained through the metaphor form, which includes the metaphor to which the determined concepts will be compared and the sentences in which the justification for the analogy will be written. The data obtained from the students were evaluated using content analysis. As a result of the study, it was revealed that a total of 90 different metaphors were produced by the students. Students generally associated the concept of environment with metaphors of social environment, the concept of school with metaphors of trust, the concept of teacher with metaphors of love and protection, and the concept of friend with metaphors of love and closeness. It was determined that all Turkish and Syrian immigrant students made positive associations by producing positive metaphors for the concepts of environment, school, teacher and friend. Suggestions for the study were presented within the framework of the results.

Cite this article as: Arslan, K., Hayır Kanat, M., Görgülü Arı, A., Özdemir, M. (2023). Metaphor perceptions of Turkish and Syrian secondary school students on the concepts of environment, school, teacher and friends. *Yıldız Journal of Educational Research*, 8(2), 82–97.

GİRİŞ

Bireyler yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirdikleri sosyal çevreyle devamlılık sağlayan bir etkileşim içerisinde. İnsan, canlı ve cansız ortam ile beraber tüm ilişkileri kapsayan çevreden farklı açılardan olumlu veya olumsuz etkilenen bir sürece dâhil olmaktadır. Çevre kavramı, insan hayatında oldukça önemli konumdadır (Doğan, 2017). Çevre kavramı, varlıkların doğrudan ve dolaylı olarak birbirinden etkilenmiş oldukları fiziksel, kimyasal, biyolojik, toplumsal etmenlerin tümü biçiminde açıklanabilmektedir (Güngörmez & Duruk, 2016). Çabuk (2019) çevreyi hem sosyal hem de fiziksel iki farklı boyutun olduğu alan olarak ifade etmektedir. Çevrenin sosyal boyutunu insan ve toplum arasında var olan ekonomik ve siyasal tüm etkileşimlerin; fiziksel boyutunu ise insanların yaşadığı ortama ait algıladığı niteliklerin oluşturduğu belirtilmektedir. Bununla beraber çevrenin sosyal, kültürel ve psikolojik boyutlarının varlığına da dikkat çekilmektedir (Kahyaoglu, Daban & Yangın, 2008). Dolayısıyla bireylerin çevreyle gördüğü edilemeyecek karşılıklı bir etkileşiminin var olduğu açıktır. Nitekim bu etkileşim ortaokul grubundaki öğrenciler açısından daha büyük önem taşımaktadır. Bu noktada karakterlerinin şekillendiği dönemlerde çocukların sahip olduğu çevre algılarının hangi boyutta olduğu, çevreyi nasıl algılanmış olduğunun tespit edilmesi, değerlidir (Uyar & Karakuş, 2022).

Okul bir kurum olmasının yanında özel bir çevre olarak ele alınmaktadır. Çevre ve okul arasında kurulacak bir köprü son derece önemlidir (Arslan, 2020). Okulun sahip olduğu temel amaçların gerçekleştirici yapısını kurma ve işleyişinin sürdürülebilmesinde, okul ile okulun içerisinde yer aldığı çevrenin ilişkisi önemlidir (Aydoğan, 2006). Öğrencilerin birbirleri ile etkileşim içerisinde olduğu ve vaktinin büyük bir çoğunluğunu geçirdiği çevre parçası okul ortamlarıdır. Okul girdi ve çıktısı insan olan sosyal bir örgüt olup, girdiyi çevreden alarak geri dönüşümlü olarak çevreye vermektedir. Bu nedenle okul ve çevre arasında

sağlam bir bağ bulunmaktadır (Kolay, 2004). Okulun etkin bir rol almasında, iç çevresi kadar dış çevresiyle sağladığı etkileşimle ilişkilendirilebilmektedir (Çetin, 2003). Okulların başarı niteliği ve hedeflerine ulaşma göstergesi, kuvvetli bir okul-çevre iş birliğiyle açıklanabilmektedir (Gül, 2013; Öztürk, 2015).

Okullar, bireyleri yaşama hazır hale getiren eğitim sisteminin en güçlü ögesi olarak gösterilmektedir (Akan & Yarım, 2019; Aydın Elmas & Demir, 2018; Naıçacı & Bektaş, 2012). Tartışmasız okulun eğitim sistemindeki yeri büyüktür (Atalay Mazlum & Balcı, 2018; Karadağ, Cin & Çiftçi, 2019). Okul bireyleri sosyal yaşamda bürüneceği rollere hazırlayacak bir kurum olması gereğiyle, birey ve toplum açısından önemli bir sosyal sistem ve yaşam alanıdır (Arslan, 2020; Ogurlu vd., 2015). Ball & Collet-Sabe (2021), okulun fiziksel, kültürel, bilişsel ve duygusal öğeler karmaşası içinde konumlandığını, deneyim ve sosyal ilişkilerde çerçeve oluşturduğunu belirtmektedir. Okul; toplumsal kültürün devamlılığını ve toplumsallaşmasını sağlaması niteliğiyle, sosyal ve kültürel yaşama ciddi etkilerini yansıtmaktadır (Cerit, 2006). Dolayısıyla, bireylere yurttaşlık erdemlerini kazandıran ortam olmaları okulları kendi toplumlarında değerli kılmaktadır (Merry, 2020). Okullar; toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılama, bilginin aktarımını sağlama, kültürel öğeler yansıtırma ve sosyalleşme sürecini aktifleştirme hizmeti sunmaktadır. Bununla beraber sosyal, politik ve ekonomik sistemlerle de etkileşerek, devamlı güncellenen yapısını korumak zorunluluğu taşımaktadır (Aydın Elmas & Demir, 2018; Karadağ, Cin & Çiftçi, 2019). Bireyler tarafından okula yüklenen anlamlar, okula yönelik bakış açıları ve okuldan beklentiler değişiklik gösterebilmektedir (Kara & Bozbayındır, 2019). Okula biçilen değer ve değişen algılar, okul ve çevre arasındaki etkileşimi sağlayacak özneler tarafından şekillenebilmektedir. Buradan hareketle, öğrencilerin okul içerisinde bire bir etkileşime girdiği öğretmen ve arkadaşlarına ait algılarının önemi ön plana çıkmaktadır.

Öğretmenler, öğrencilerin okullarda yüz yüze etki-leşime girdiği ve yaşama hazırlama sürecindeki rehber-ler konumundadır (Gencer, 2020). Eğitim akışındaki en önemli unsurlardan biri olarak gösterilen öğretmenlere, eğitim etkinliklerini yürütmede ciddi roller düşmektedir. Öğretmenler, öğretim biçimleri ve sergiledikleri bireysel davranışlarıyla öğrenciler üzerinde etkiler bırakabilmekte ve öğrenci davranışları şekillenebilmektedir (Cerit, 2008). Nitelikli bir öğrenci ve öğretmen etkileşimi, öğrenciye uzun dönemli bir desteklik sağlamaktadır (Hamre & Pianta, 2001). Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişiminin optimize edilmesinde, öğrencinin okula bağlamasında ve başarısında öğretmenler sorumluluk sahibidir (Havik & Westergard, 2020). Öğrenciler öğretmenlerini sevdiğinde daha yük-sek dereceli bir performans sergileyebilmekte ve okula bağlılık duyma eğilimi de artmaktadır (Wang & Eccles, 2013). Öğrenci öğretmen iletişimde olumluluk öğrenci-lerin öğrenmesine olumlu etki etmesinin yanı sıra öğrenci-nin kişisel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Raufelder vd., 2016). Öğretmenlerin öğrencilere sunduğu sosyal-duygusal destek ile öğrencilerin akademik ilgileri ve öz-yeterlikleri önemli düzeyde anlamlandırılmaktadır (Prewett, Bergin & Huang, 2019). Özellikle öğrenci-öğret-men ilişkilerinin niteliği ortaokul düzeyinde daha kıymetli hale gelebilmektedir (Raufelder, Scherber & Wood, 2016; Wentzel Baker & Russell, 2012). Öğrencinin öğretmenle-rinden etkilenmemesi imkânsız (Şimşek & Tuzluca, 2015) olmakla beraber olumlu bir sosyal etkileşimle kendisine rol model alma gayretine girmesi kaçınılmaz olacaktır (Karademir & Demirel, 2020). Öğrenciler, yaşamlarının bir parçası haline gelen öğretmenlerini bazı zamanlar oldukça önemli bir rol model bazen de bunun tersine olumsuz bir figür olarak bilinçaltında kodlayabilmektedir (Atabek Yiğit & Balkan Kıyıcı, 2019). Öğretmen sergilediği pozitif veya negatif tutumu, oluşturduğu etkin öğrenme ortamı, sahip olduğu bilgi seviyesi, ilgisi, yeterliliği ile öğrenciler tarafın-dan değerlendirilmektedir. Böylelikle öğrencinin zihninde öğretmene dair olumlu veya olumsuz bir yargı oluşabil-mektedir (Egüz & Öntaş, 2018; Singh & Singh, 2016; Wang & Eccles, 2013).

Öğrencilerin, okul ortamında öğretmenlerinden sonra vakit geçirdikleri bireyler denilince arkadaşlık kurduğu gruplar akla gelmektedir. Arkadaşlık ilişkileri; aynı yaş, yakın gelişim seviyesi, değer, yaşantı benzerliğine sahip ve sosyal bağlamı paylaşan bireylerin etkileşimlerinin tümü olarak açıklanabilmektedir (Calp, Karaman & Çavuşoğlu, 2018). Ortaokul düzeyindeki öğrenciler genellikle okul bağ-lamlarında yakın arkadaşlıklar kurmaktadır (Fujiyama, Kamo & Schafer, 2021). Ortaokul öğrenci grubu mutlu olma ve yalnızlıktan kurtulma çabasında; kabul görme, sevilme ve saygı görme beklentisine girmektedir. Bu nok-tada arkadaşlık kurma yönelimleri yüksektir (Özgök& Sarı 2016; Smith & Sandhu, 2004). Arkadaş tarafından sağlanan sosyal desteğin önemli olduğu açıktır (Monteiro, Rodrigues & Lopes, 2021). Sağlanan sosyal destekle beraber, öğrenci-lerin sosyal, duygusal ve davranışsal uyumlarında olumlu

değişimler yaşandığı (Nickerson & Nagle, 2004), başarı-larının olumlu etkilendiği (Burke & Sass, 2013; Fujiyama vd., 2021), toplumsal çevre etkileşimlerinin sağlıklı geliştiği (Atış Akyol & Güney, 2020), okula bağlılıklarının arttığı (Perdue, Manzeske & Estell, 2009) tespit edilmiştir.

Bozkurt (2020) metaforları, bireylerin gerçeği algılama biçimi ve bilişsel şemalarımızın soyut modelleri olarak tanımlamaktadır. Metafor nesnelere benzer nitelikleriyle kıyaslanması amacıyla kullanılan figüratif bir dil türü ola-rak da açıklanabilmektedir (Stockton, 2017). Bireylerin olaylar ve akışına karşı bakış açısını şekillendiren veya kontrol eden güçlü zihinsel araçlardandır (Arslan, 2020). Açıklama işlemini gerçekleştirmek amacıyla mecazlar yoluyla yükledikleri anlamın bireyler tarafından yansıtıl-masını sağlayan araç olarak gösterilmektedir. Metaforlar dili süsleme sanatından daha da öte, fikirlerin farklı bir bakış açısıyla anlamlandırılması ve açıklanması yönüyle filtre rolünü üstlenmektedir (Saban, 2004).Metaforlardan soyut fikirlerin ve bilgilerin somutlaştırılmasında ve bunla-rın daha bilinen ve anlaşılır hale getirilmesinde yararlanıl-maktadır (Meier, Scholer & Fincher-Kiefer, 2014). Bununla beraber keşif, teori geliştirme gibi işlevlerin gerçekleştiril-mesinde bir araç olarak hizmet edebilmektedir (Alvesson & Spicer, 2010). Metaforlar, bireylerin bulunduğu dün-yayı ve çevresini nasıl bir gerçeklikle anlamlandırdığının birer penceresidir (Seferoğlu, Korkmazgil & Ölçü, 2009). Bireylerin fikirlerini veya tecrübelerini net bir biçimde yansıtmasına yardımcı olmaktadır (Ho, 2005). Metaforlar, insanın anlamlandırma sürecini kolaylaştırdığı, fikirlerini daha net biçimde ortaya koymasını sağladığı ve ifadelerin etki gücünü arttırdığı için sıklıkla kullanılmaktadır (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ & Bayram, 2018).

Metaforlar zihinde yer edinen bir anlayışın başka bir anlayışa dönüşmesini sağlayıp, bireylere belirli bir olguyu başka bir olgu olarak görme imkânı sunabilmektedir (Saban, 2008).Metaforlar karmaşık durumların tanınır forma sokulmasına yoğunlaşmaktadır (Paranosic & Riveros, 2017). Bireylerin tecrübelerini yorumlamasının yanı sıra bilginin sıralanmasında ve yorumlamasında etkin bir biliş-sel araç olarak gösterilmektedir (Shaw & Mahlios, 2008). Yeni fikirler üretilmesinde, kavramların anlaşılmasında ve açıklanmasında güçlü bir zihinsel araç konumunda değer-lendirilmektedir (Arslan & Bayrakçı, 2006; D'Hanis, 2002). Metaforlar, bireylerin kavramsal düşüncelerini ortaya çıkarmada yararlanan bir yöntem (Bishop, 2019) olup, gerçeğin nasıl yorumladığını belirlerler (Massengill Shaw & Mahlios, 2011). Eğitim bilimlerinde son zamanlarda artan kullanımı ile metaforlar eğitim alanının merkezine yerleş-miştir (Koca, 2012) ve alanda daha derin bir anlayış suna-bilen araç halinde gelmiştir (Parks, 2010). Paechter (2004) metaforların bireyleri, eğitim sürecine yönelik düşünmeye ve çözüm yolları üretmeye yönlendirdiğini ifade etmekte-dir. Metaforlar, eğitim araştırmalarında bireyler tarafın-dan ifade edilemeyecek varsayımları ortaya çıkarmanın güvenilir yolu olarak gösterilmektedir (Zheng & Song, 2010). Dolayısıyla öğretim sürecinde hem öğretmen hem

de öğrenci açısından olguların anlaşılır bir biçimde ortaya konulması amacıyla metaforlardan yararlanılması kaçınılmaz olabilmektedir. Benzer biçimde Godor (2019), eğitimde yararlanılan metaforların öğretim ve sınıf uygulamaları hakkında önemli ve basit bir ilişkinin var olduğuna işaret etmektedir. Alan yazın incelendiğinde metaforlardan yararlanılarak öğrencilerin, çevre kavramına (Doğan, 2017; Özsoy, 2012), okul kavramına (Aydın Elmas & Demir, 2018; Ertürk, 2021; Gencer, 2021; Vural vd.,2022), öğretmen kavramına (Cerit, 2008; Egüz & Öntaş, 2018; Tulunay Ateş, 2016; Turhan & Yaraş, 2016) yönelik yapılmış çalışmalara ulaşılmıştır. Ayrıca mülteciler öğrencilerin okul ve öğretmen algısının incelendiği bir çalışmanın da gerçekleştirildiği görülmüştür (Eminoğlu & Eminoğlu, 2020). Ancak eğitim sisteminde bu denli önem arz eden kavramlara ait, aynı sınıfta öğrenim gören göçmen ve yerli öğrencilerin eş zamanlı algılarının ortaya konulduğu çalışmaya rastlanmamıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmada öğrencilerin okul ve öğretmenlerine yönelik bakış açıları ve düşünceleri tespit edilerek, öğretime yönelik elle tutulur bir çerçeve oluşturması hedeflenmiştir. Buna paralel olarak ise eğitim sisteminde dönük bir resim ortaya konulabilecektir. Hem yerli (Türk) öğrencilerin hem de farklı bir okul kültüründen gelen göçmen (Suriyeli) öğrencilerin kavramlara ait algıları kıyaslanabilecektir. Buradan hareketle sunulabilecek öneriler çalışmanın önemli çıktıları arasındadır. Metaforlar, küçük yaş grubu bireylerin fikirlerini özgür bir biçimde belirtmelerine yardımcı olabilmesi (Kowalik Paluch, 2019), öğrenci algılarının saptanmasında yararlanılması uygun yöntem olarak görülmüştür. Bu doğrultuda çalışmada, Türk ve Suriye uyruklu ortaokul öğrencilerinin; “Çevre”, “Okul”, “Öğretmen” ve “Arkadaş” kavramlarına ait fikirlerinin metaforlar aracılığıyla tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Ortaokul öğrencilerinin “Çevre, Okul, Öğretmen ve Arkadaş” kavramlarına yönelik metaforları nelerdir?
2. Ortaokul öğrencilerinin “Çevre, Okul, Öğretmen ve Arkadaş” kavramlarına yönelik metaforları hangi kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Ortaokul öğrencilerinin “Çevre, Okul, Öğretmen ve Arkadaş” kavramlarına yönelik metaforları, Türk ve Göçmen öğrenciler açısından farklılaşma göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerine dayalı fenomenoloji (olgu-bilim) deseniyle yürütülmüştür. Bu yöntem yabancı olmayan ve anlamını tam olarak kavrayamadığımız olguların araştırılmasına zemin oluşturabilmektedir. Farkında olunan fakat detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olguların araştırılmasına dayanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Olgu-bilim çalışmalarıyla doğrudan tecrübe

eden kişinin bakış açısı, yargıları, deneyimleri ve varsayımları ortaya çıkarılabilmektedir (Merriam, 2018). Bireylerin deneyimlerini anlamlandırmak ve özünü keşfetmek amaçlanmaktadır (Ceylan Çapar & Ceylan, 2022; Edmonds & Kennedy, 2017).

Çalışma Grubu

Araştırma, 2022–2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul’da yer alan bir devlet okulunda öğrenim gören ortaokul öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunda yedinci sınıf düzeyinde göçmen ve yerli öğrencilerden oluşan toplam 23 öğrenci yer almaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesine başvurulmuş çalışmada çalışma grubu belirlenmiştir. Bu örnekleme türünde temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan kişilerle çalışılmasıdır. Ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından belirlenebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu bağlamda çalışmada belirlenen öğrencilerin sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı grupta yer alan Suriye Göçmeni öğrenciler ve Suriye Göçmeni öğrencilerle aynı sınıfta öğrenim görmüş olan Türk öğrenciler olmasına özen gösterilmiştir. Bununla beraber öğrencilerin 12- 15 yaş grubu aralıklarında olması dikkate alınmıştır. Bu ölçütler çerçevesinde 12’si Türk 11’i ise Suriye Göçmeni toplam 23 öğrenci çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen bu öğrencilerin 8’i kız, 15’i ise erkek öğrencidir. Her bir öğrenci, analiz aşamasının kolaylaştırılması adına kodlanmıştır. Türk öğrencilerin her biri “TÖ1, TÖ2... TÖ12”; Göçmen öğrencilerin her biri “GÖ1, GÖ2...GÖ11” biçiminde kodlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri belirlenen kavramlara yönelik olarak hazırlanmış olan metafor formu aracılığı ile öğrencilerle yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir.

Metaforlar eğitimin her alanında, eğitimciler tarafından farklı hedeflere ulaşılmasında yararlanılabilecek araçlardan biri olarak gösterilebilmektedir (Arslan & Bayrakçı, 2006; Parks, 2010; Saban, 2008). Metaforların öğretim sürecinde öğrenci anlayışlarını ve algılarını ortaya çıkarmada araştırmalarda kullanılması önerilmektedir (Botha, 2009; Zheng & Song, 2010). Olgu veya olayların detaylı incelenmesinde etkili bir nitel veri toplama aracı olarak ifade edilebilmektedir (Güneş & Fırat, 2016). Öğrencilere uygulanan **Metafor Formu**’nda gerekli açıklamaların yer aldığı bir yönerge de yer almaktadır. Metaforların veri toplama aracı işlevi gördüğü araştırmalarda, “gibi/ benzer” ifadeleriyle kullanılarak metafor konu ve kaynağıyla açık bir çağrışım yapılması beklenmektedir (Doğan, 2017). Çünkü bağlacıyla da benzetme gerekçesinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Formda yer verilen ve öğrencilerden tamamlanması istenen bir örnek; “Okul..... gibidir; çünkü” biçimindedir. Her bir katılımcının verilen kavramların her birini herhangi bir şeye benzetmeleri istenmiş ve benzetme nedenlerini açıklamaları beklenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizinden yararlanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan en önemli analiz tekniklerinden biri olarak gösterilmektedir. Belirli kurallara uygun olarak verilen mesajın belli niteliklerinin objektif ve sistematik biçimde çıkarımların yapıldığı tekniktir (Büyüköztürk vd., 2016). Kategori oluşturma, verileri sınıflandırma, adlandırma ve daha teorik bir biçime getirilmesine aşamalarına dayandırılmaktadır (Merriam, 2018).

Öncelikle öğrencilerden elde edilen her bir form incelenmiştir. İnceleme sürecinde arkadaş kavramına yönelik üretilen 2 metafor form çalışma çerçevesinde değerlendirilmeye alınmamıştır. Yeniden okunan formların her biri numaralandırılmıştır. Türk öğrencilere ait her bir form sırasıyla TÖ koduyla; Göçmen öğrencilere ait her bir form ise sırasıyla GÖ koduyla numaralandırılmıştır. Daha sonra her bir kavrama ait yazılan metaforlar ve gerekçeleri kategorize edilmiştir. Benzer anlamlar ifade eden metaforlar bir araya getirilmiştir. Öğrenciler tarafından metaforlar aracılığıyla yapılan çağrışımlar uzman görüşleri doğrultusunda analiz edilmiştir. Metaforların kategorize edilme işlemi 2 Fen Bilimleri ve 2 Sosyal Bilimler alanında toplam 4 alan uzmanı görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözülmesi sonrasında veriler tekrardan gözden geçirilmiş ve veriler düzenlenmiştir. 4 alan uzmanıyla gerçekleştirilen uzlaşma sonrasında görüş birliğine varılarak her bir metaforun kategorize işlemi tamamlanmıştır. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforların çağrışımlarına göre kategorize edilmesi sürecinin açık bir biçimde anlaşılması açısından bir örneğe Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, öğrenciler tarafından oluşturulan metaforların kategorize edilme işlemine ait bir örneğe yer verildiği görülmektedir. Çalışmada verilen kavram, kavrama ait üretilen metafor ve yerleştirildiği kategori ve gerekçe cümlesi örneği görülmektedir. Yazılan metaforların tanımlamaları ve öğrencilerin sunduğu gerekçeleri göz önünde bulundurularak kategorize etme işlemi yapılmıştır. “Google” metaforunu üreten öğrenci gerekçesinde her soruya yanıt alınan bireyler olarak öğretmeni kodladığını belirtmiştir. Bu doğrultuda metaforun “Bilgi Kaynağı” kategorisine yerleştirilmesi uygun görülmüştür. Metaforlar oluşturulan tablolara, metaforlara ait frekans değerleri hesaplanarak yerleştirilmiştir. Ayrıca analiz edilen metaforlara ait öğrenci cümlelerine de yer verilmiştir.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Nitel araştırmalarda güvenirliliğin ve geçerliliğin sağlanması noktasında, konu alanında uzmanlaşmış kişiler

tarafından uzman incelemesi gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Geçerliliğin sağlanmasında bireylerden doğrudan alıntılar vermek önemli olmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu doğrultuda araştırmada analiz edilen metaforlar, 4 alan uzmanı yapılan görüşmelerle irdelenmiş ve analiz edilmiştir. Güvenirlilik hesaplaması sürecinde Miles & Huberman’ın güvenirlilik formülünden yararlanılmıştır. Bu formülle elde edilen değer 80 olması beklenmektedir. Güvenirlilik kat sayısı fikir birliği bulunanların, fikir birliği bulunan ve fikir birliği bulunmayanların toplamına bölünüp 100 ile çarpılmasıyla hesaplanır [Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100] (Miles & Huberman, 2016). Uzmanlarla gerçekleştirilen analizler sonrasında, görüş birliği ve görüş ayrılığında bulunan metafor sayıları belirlenmiştir. Araştırmada kapsamında öğrencilerin toplam 90 metafor oluşturdukları, bu metaforlardan “Toplanma Yeri” ve “Anne” olmak üzere 2 tanesinde fikir ayrılığı yaşandığı tespit edilmiştir. Örneğin “Anne” metaforunun ayrı bir metafor kodu olarak yazılması ve ebeveyn kodu altında yer verilmesi konusunda görüş ayrılığı yaşanmıştır. Uzmanlar arasında görüş birliği sağlanarak anne metaforunun ayrı bir kod olarak yazılmasına karar verilmiştir. Bu 2 metaforun dışında kalan 88 metafor üzerinde görüş birliğine ulaşılmıştır. Uygulanan formülü güvenirlilik hesaplaması sonrasında kullanılarak güvenirlilik kat sayısı hesaplanmıştır ve ortalama güvenirlilik kat sayısı %97.82 olarak bulunmuştur [90 / (90 + 2) x 100 = %97.82].

BULGULAR

Çalışma kapsamında öğrencilerden toplamda 90 farklı metafor elde edilmiştir. Öğrencilerin her bir kavrama ait oluşturdukları metaforlara yönelik bulgulara sırasıyla yer verilmiştir.

“Çevre” Kavramına Yönelik Bulgular

Öğrencilerinin “Çevre” kavramına yönelik ürettiği oldukları metaforlarına ve kategorilerine Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Çevre” kavramına ait ürettiği oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 23 metafor üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından “Çevre” kavramına yönelik 12 farklı metafor ortaya konulmuştur. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların tasnifi ile “Sosyal Çevre”, “Gereksinim”, “Güzellik” ve “Terapi” kategorileri oluşturulmuştur. Öğrenciler tarafından “Sosyal Çevre” kategorisinde en fazla “Bahçe”(f:4), “Oyun Alanı”(f:3), “Ev”(f:2) ve “Komşu”

Tablo 1. Metaforların Kategorize Edilmesi İşlemine Ait Bir Örnek

Kavram	Kategori	Örnek Metafor	Örnek Cümle (Gerekçe)
Okul	Bilgi Toplama	Okul Öğrenme Yeri gibidir.	Çünkü her gün farklı derslerden farklı bilgiler öğreniyoruz.
Öğretmen	Bilgi Kaynağı	Öğretmen Google gibidir	Çünkü sorduğumuz her soruya cevap verir, her şeyi bilir

Tablo 2. “Çevre” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Sosyal Çevre	Bahçe	4	TÖ3, TÖ7, TÖ12, GÖ4
	Oyun Alanı	3	TÖ7, TÖ10, GÖ1
	Ev	2	TÖ6, TÖ8
	Komşu	2	GÖ3, GÖ9
	Okul	1	GÖ5
Gereksinim	Vücut	2	TÖ1, GÖ6
	Yaşam	1	GÖ7
	Temizlik	1	TÖ5
Güzellik	Ağaç	2	TÖ11
	Çiçek	1	GÖ2
Terapi	Özgürlük	3	TÖ2, TÖ4, GÖ10
	Dost	1	GÖ11
	Hayal	1	GÖ8
Toplam		23	

(f:2); “Gereksinim” kategorisinde en fazla “Vücut” (f:2); “Güzellik” kategorisinde en fazla “Ağaç” (f:2) ve “Terapi” kategorisinde en fazla “Özgürlük” (f:3) metaforlarının üretildiğine Tablo 2’den ulaşılmaktadır. Ayrıca diğer kategorisi altında 1’er öğrenci tarafından ifade edilen; “Okul”, “Yaşam”, “Temizlik”, “Çiçek”, “Dost” ve “Hayal” metaforlarının olduğu görülmektedir. Türk (yerli) öğrenciler arasında TÖ2 kodlu öğrenci çevrenin terapi gibi gelme özelliğine işaret ederek “Çevre özgürlük gibidir. Çünkü evden dışarı çıktığımızda rahatladığımızı hissederiz.” ifadesini kullanmıştır. Sosyal çevre niteliğini vurgulayarak TÖ10 kodlu öğrenci “Çevre oyun alanı gibidir. Çünkü arkadaşlarımızla eğlenceli oyunlar oynarız, dolaşırız.” ve TÖ12 kodlu öğrenci “Çevre bahçe gibidir. Çünkü evimizin bahçesine baktığımız ve temiz

tuttuğumuz gibi ona da bakarız.” şeklinde çevre kavramına ait metaforlarını açıklamıştır. Suriyeli (göçmen) öğrencilerden GÖ2 kodlu öğrenci estetik açıdan çevre bakış açısıyla “Çevre çiçek gibidir. Çünkü güzel kokar ve çok güzel görünür.” GÖ4 kodlu öğrenci sosyal çevre niteliğini “Çevre bahçe gibidir. Çünkü evimizin bahçesinde eğlenir ve güzel vakitler geçiririz.” ve GÖ7 kodlu öğrenci çevrenin bir gereksinim olduğuna işaret ederek “Çevre yaşam gibidir. Çünkü evimizin dışında hayat akışımız orada geçer.” ifadeleriyle görüşlerini sunmuştur.

“Okul” Kavramına Yönelik Bulgular

Öğrencilerinin “Okul” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlarına ve kategorilerine Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. “Okul” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Güven	Ev	10	TÖ3, TÖ5, TÖ6, TÖ7, TÖ8, TÖ10, TÖ11, GÖ3, GÖ4, GÖ7
	Gelecek	1	TÖ1
Bilgi Toplama	Çalışmak	2	TÖ9, GÖ8
	Öğrenme	2	GÖ2, GÖ5
	Kitap	1	GÖ6
Yaşam Kaynağı	Hayat	1	TÖ2
	Güneş	1	TÖ12
	Kan	1	GÖ10
	Dünya	1	GÖ11
Mekân	Toplanma Yeri	1	TÖ4
	Bahçe	1	GÖ9
	Bina	1	GÖ1
Toplam		23	

Tablo 3 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Okul” kavramına ait üretmiş oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 23 metaforun üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından “Okul” kavramına yönelik 12 farklı metafor ortaya konulmuştur. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların “Güven”, “Bilgi Toplama”, “Yaşam Kaynağı” ve “Mekân” kategorisi altında yer aldığı görülmektedir. Öğrenciler “Güven” kategorisinde en fazla “Ev”(f:10); “Bilgi Toplama” kategorisinde en fazla “Öğrenme” (f:2) ve “Çalışmak” (f:2) metaforlarını ürettiklerine Tablo 3’ten ulaşılmaktadır. Ayrıca diğer kategorisi altında 1’er öğrenci tarafından belirtilen; “Hayat”, “Güneş”, “Bina”, “Gelecek”, “Toplanma Yeri”, “Kitap”, “Bahçe”, “Kan” ve “Dünya” metaforlarının oluşturulduğu görülmektedir.

Okulun güven veren niteliğini vurgulayan Türk (yerli) öğrencilerden TÖ1 kodlu öğrenci “Okul gelecek gibidir. Çünkü büyüdüğümüz zaman olacağımız mesleği belirlemizde yol gösterir.” ve TÖ8 kodlu öğrenci “Okul ev gibidir. Çünkü günümüzün çoğu orada geçer ve orda aile gibiyiz.”; TÖ11 kodlu öğrenci yaşam kaynağı olarak gördüğü okulu “Okul güneş gibidir. Çünkü bizi her açıdan aydınlatır, geleceğimize yön verir.” şeklinde metaforlar üreterek okul kavramına ait fikirlerini ortaya koymuştur. Suriyeli (göçmen) öğrencilerden ise GÖ5 kodlu okulun bilgi toplayıcı özelliğine işaret ederek “Okul öğrenme yeri gibidir. Çünkü her gün farklı derslerden farklı bilgiler öğreniyoruz.”; GÖ7 kodlu öğrenci okulun güven ortamı olduğu görüşünü savunarak “Okul ev gibidir. Çünkü annemiz bizi nasıl evimizde eğitiyorsa orda da öğretmenlerimiz bizi eğitiyor.” ve GÖ11 kodlu öğrenci ise yaşam kaynağı olarak “Okul dünya gibidir. Çünkü dünya üzerinde yaşayan bir sürü insanın ihtiyacı karşılanıyorsa, okulda yaşayan öğrencilerin ihtiyaçları gideriliyor.” biçiminde metaforlarını ve gerekçeleriyle okula ait algılarını açıklamıştır.

“Öğretmen” Kavramına Yönelik Bulgular

Öğrencilerinin “Öğretmen” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlarınave kategorilerine Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Öğretmen” kavramına ait üretmiş oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 23 metaforun üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından, “Öğretmen” kavramına yönelik 12 farklı metafor ortaya konulmaktadır. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların “Sevgi/Koruyucu” ve “Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı” kategorileri altına yerleştirildiği görülmektedir. Öğrenciler tarafından “Sevgi/Koruyucu” kategorisinde en fazla “Anne” (f:8) ve “Ebeveyn” (f:4) metaforlarının; “Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı” kategorisinde ise en fazla “Kitap”(f:2) metaforunun üretildiğine Tablo 4’den ulaşılmaktadır. Ayrıca diğer kategorisinde 1’er öğrenci tarafından ifade edilen; “Arkadaş”, “Profesör”, “Bilgi”, “Google”, “Paylaşımçı”, “Anlatıcı”, “Çiçek”, “İyilik Meleği” ve “Zeki” metaforlarının oluşturulduğu görülmektedir. Türk (yerli) öğrencilerden TÖ1 kodlu öğrenci öğretmenin bilgi kaynağı olma özelliğine işaret ederek “Öğretmen Google gibidir. Çünkü sorduğumuz her soruya cevap verir, her şeyi bilir.”; sevgi ve koruyucu niteliğini vurgulayarak TÖ8 kodlu öğrenci “Öğretmen anne gibidir. Çünkü her zaman yanımızda olur. Sıkıntımız olduğunda ilk önce ona gideriz.” ve TÖ11 kodlu öğrenci “Öğretmen Çiçek gibidir. Çünkü bize nazik ve sevecen davranır.” şeklinde öğretmen kavramına ait olumlu ifadeler içeren metaforlar belirtmiştir. Sevgi ve koruyucu olmasını göz önünde bulundurarak Suriyeli (göçmen) öğrencilerden GÖ4 kodlu öğrenci “Öğretmen Anne gibidir. Çünkü bizi çok sever ve bize çocuğu gibi sevgi verir.” ve GÖ2 kodlu öğrenci “Öğretmen İyilik Meleği gibidir. Çünkü her ihtiyacımız koşar ve hep yardım eder.”; öğretmenin bilgi edinmede kaynaklık ettiği görüşünü savunarak GÖ9 kodlu göçmen öğrenci “Öğretmen Kitap gibidir. Çünkü onda aradığımız her bilgi vardır. Tüm bilgileri bize verir.” biçiminde metaforlarını sunarak öğretmene yönelik düşüncelerini beyan etmiştir.

Tablo 4. “Öğretmen” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Sevgi/ Koruyucu	Anne	8	TÖ8,TÖ9,TÖ10,GÖ1,GÖ4,GÖ6,GÖ7,GÖ10
	Ebeveyn	4	TÖ6,TÖ7,TÖ12,GÖ3,GÖ5
	Arkadaş	1	TÖ3
	Çiçek	1	TÖ11
	İyilik Meleği	1	GÖ2
Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı	Kitap	2	GÖ9,GÖ11
	Profesör	1	TÖ4
	Bilgi	1	TÖ5
	Google	1	TÖ2
	Paylaşımçı	1	TÖ1
	Anlatıcı	1	TÖ9
	Zeki	1	GÖ8
	Toplam	23	

Tablo 5. “Arkadaş” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Sevgi/ Yakınlık Gösteren	Kardeş	9	TÖ3,TÖ7,TÖ8,TÖ10,TÖ12,GÖ3,GÖ4,GÖ5,GÖ7
	Melek	4	TÖ1,TÖ4,TÖ6,GÖ6
	Dost	1	TÖ9
	Can	1	TÖ2
	Aile	1	GÖ8
	Sevgi	1	GÖ9
İletişim Kurulan	Şeker	1	GÖ1
	Dert Ortağı	1	TÖ5
	Mektup	1	GÖ11
	Telefon	1	GÖ2
	Toplam	21	

“Arkadaş” Kavramına Yönelik Bulgular

Öğrencilerinin “Arkadaş” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlarına ve kategorilerine Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Arkadaş” kavramına ait üretmiş oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 21 metaforun üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından “Arkadaş” kavramına yönelik 10 farklı metafor ortaya konulmuştur. Üretilen metaforların “Sevgi/Yakınlık Gösteren” ve “İletişim Kurulan” kategorisi altına yerleştirildiği görülmektedir. Öğrenciler tarafından “Sevgi/Yakınlık Gösteren” kategorisinde en fazla “Kardeş”(f:9) ve “Melek” (f:4); “İletişim Kurulan” kategorisinde ise 1’er öğrenci tarafından “Dert Ortağı”, “Mektup” ve “Telefon” metaforlarının üretildiğine Tablo 5’den ulaşılmaktadır. Sevgi ve yakınlık gösteren arkadaş niteliğine işaret ederek Türk (yerli) öğrencilerden TÖ2 kodlu öğrenci “Arkadaş Can gibidir. Çünkü o olmazsa hayatımın anlamı fazla yok gibi geliyor.”; TÖ6 kodlu öğrenci “Arkadaş Melek gibidir. Çünkü neye ihtiyacım olduğunu ben söylemeden anlar, beni hep mutlu eder.” ve TÖ10 kodlu öğrenci “Arkadaş Kardeş gibidir. Çünkü hep yanımda olur, benimle oyun oynar, bana yardımcı olur.” şeklinde metaforlarını oluşturarak arkadaş kavramına ait fikirlerini sunmuştur. Benzer biçimde sevgi gösterici rolünü savunarak olumlu metaforlar üreten ve Suriyeli (göçmen) öğrencilerden GÖ1 kodlu öğrenci “Arkadaş şeker gibidir. Çünkü arkadaşım çok tatlıdır. Hiç kavga etmeyiz.”; GÖ5 kodlu öğrenci “Arkadaş Kardeş gibidir. Çünkü onu çok seviyorum, yanımda olmayınca üzülüyorum.” ve GÖ6 kodlu öğrenci “Arkadaş Melek gibidir. Çünkü iyiliğimi ister, benimle eşyalarımı paylaşır.”; iletişim kurma özelliğine vurgu yapan GÖ11 kodlu öğrenci “Arkadaş Mektup gibidir. Çünkü duygularımı ve düşüncelerimi rahatça paylaşabiliyorum.” biçiminde arkadaşla yönelik düşüncelerini zihinlerinde yer edinen metaforlar ile ifade etmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada ortaokul öğrencilerinin çevre, okul, öğretmen ve arkadaş kavramlarına ait fikir ve algıları metaforlar aracılığıyla tespit edilmiştir ve metaforlar dâhil olduğu kategoriler altında incelenmiştir.

Çalışmada; yerli ve göçmen öğrenciler çevre kavramına yönelik olumlu metaforlar oluşturmuşlardır. Öğrenciler tarafından genel anlamda çevre kavramının sosyal çevreleriyle ilişkilendirildiği ve çevrenin onlar için yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinde bir ihtiyaç olarak görüldüğü göze çarpmaktadır. Bununla beraber öğrenciler tarafından çevrenin, bireylerin kendilerini özgür hissettiği ve hayal kurabildiği bir terapi ortamı olarak algılandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin çevreyi güzellik ve fiziksel açıdan yorumlayan yargılarının varlığı dikkat çekmektedir. Hem göçmen hem Türk öğrencilerin çevre kavramını zihinlerinde olumlu biçimde şekillendirdikleri çıkarımı yapılabilmektedir. Çalışmaya dayanak sağlayan alan yazın çalışmaları, öğrencilerin çevrelerine karşı olumlu algılar oluşturdukları sonucuna varmaktadır (Bogner & Wiseman, 2002; Nhachungue, Da Cal Seixas & Bandeira, 2021; Shepardson vd., 2007). Çalışma çerçevesinde öğrenciler tarafından “bahçe, oyun alanı, ev, komşu, vücut, ağaç, özgürlük, okul, çiçek” metaforları üretilmiştir. Alan yazın çalışmalarında ortaya konulan metaforlar, mevcut çalışmada üretilen metaforlarla kesişmektedir (Çeliker & Akar, 2015; Doğan, 2017; Özsoy, 2012). Öğrenciler aracılığıyla çevrenin ev, bahçe, oyun alanı okul gibi ortam ile ilgili metaforlarla açıklandığı saptanmıştır. Öğrencilerin ürettiği metaforlar irdelendiğinde, öğrencilerin çoğunlukla etkileşimde bulunduğu ve ihtiyaçlarını karşılamış oldukları ortamlar ile çevre kavramı arasındaki bağlantı kurulduğu ifade edilebilmektedir. Benzer biçimde çevre çalışmaları, çocukların etkileşimleri sonucunda gerçekleştirdiği doğal deneyimleri ve gereksinimlerini giderdiği bir yer olarak algıladıkları ortaya konulmuştur (Çabuk, Teke & Baş, 2020; Shepardson, 2005). Çevre kavramına yönelik yerli ve

göçmen öğrencilerin bakış açıları arasında farklılaşma tespit edilmiştir. Yerli öğrenciler sosyal çevreyi daha çok bahçe ve oyun alanı ve ev olarak ifade ederken, göçmen öğrenciler komşu ve okul olarak belirtmişlerdir.

Göçmen ve yerli öğrenciler tarafından okul kavramına ait oluşturulan metaforların olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin okulu bilgi sahibi oldukları, yaşam akışı için ihtiyaç duydukları ve güven sağlayıcı bir ortam olarak algıladıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin kendilerini okulda rahat ve güvende hissettikleri, bilgi edindikleri ve bu bilgileri gündelik yaşamda kullanabildikleri çıkarımı yapılabilmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin okulda fikirlerinin olumlu şekillendiği ifade edilebilmektedir. Buna karşın bazı öğrenciler için ise okulun bir mekân olma algısından öteye gidemediği saptanmıştır. Öğrencilerin okula yönelik olumlu algılarının, okul ortamındaki öğretmen ve arkadaşların etkin yaklaşımlarından kaynaklanabileceği söylenebilir. Öte yandan çalışmamızda yerli ve göçmen öğrenciler tarafından okula yönelik olumsuz bir metafor üretilmemesi göze çarpan önemli sonuçtur. Hem göçmen hem yerli öğrenciler tarafından ortak olarak en “fazla; ev, öğrenme ve çalışmak” metaforları üretilmiştir. Bunlara ek olarak ise “güneş, bahçe, gelecek, kitap, hayat, bina” gibi metaforları ortaya konulmuştur. Benzer biçimde alan yazında yer alan çalışmalarda, mevcut çalışmada üretilen metaforlara rastlanmıştır (Akan & Yarım, 2019; Aydın Elmas & Demir, 2018; Aydoğdu, 2008; Demir, 2007; Ertürk, 2021; Gencer, 2021; Kara & Bozbayındır, 2019; Oğurlu, Öpengin & Hızlı, 2015; Saban, 2008; Vural vd., 2022). Ayrıca gerçekleştirilen alan yazın taraması çalışmaları da okula yönelik öğrenciler tarafından genellikle olumlu algıların oluştuğuna işaret etmektedir (Arslan, 2020; Koca, Kaya & Gökçimen, 2020). Okula ilgili olarak güven kategorisinde “Ev” metaforunu kullanan 10 öğrenciden 7’si yerli 3’ü göçmendir. Bu bağlamda bir farklılaşma tespit edilmiştir. Okul için oluşturulan Bilgi “*Toplama Yeri*” kategorisinde yer alan metaforların genellikle göçmen öğrenciler tarafından ifade edildiği görülmektedir. Bu kategoride yer alan beş (5) metafordan sadece 1 tanesi Türk öğrenci tarafından dile getirilmiştir. Diğer kategorilerde belirgin bir ayrışma tespit edilmemiştir.

Öğretmen kavramına ait hem göçmen hem de yerli öğrenciler olumlu eğilim gösteren metaforlar sunmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin öğretmenlerine karşı düşüncelerinin pozitif algılar etrafında şekillendirildiği çıkarımı yapılabilmektedir. Öğrencilerin öğretmenlerini zihinlerinde “*sahiplenici, sevgi dolu, koruyucu ve bilgi kaynağı*” olan bireyler olarak algıladıkları saptanmıştır. Bu noktada öğretmenlerinin öğrencilerine olumlu ve sevecen bir yaklaşımı sergilemesinin, öğrenci algılarının olumlu şekillendirilmesinde etkili olduğu ifade edilebilmektedir. Göçmen ve yerli öğrenciler öğretmen kavramına yönelik olumlu düşüncelerini; “*anne, ebeveyn, kitap, arkadaş, melek, bilgi, profesör, google, çiçek*” metaforları aracılığıyla ortaya koymaktadır. Çalışma çerçevesinde Türk ve Suriye uyruklu öğrencilerin öğretmen kavramına ait melek, anne, çiçek gibi ortak

metaforları üretmiş olduğu saptanmıştır. Benzer biçimde Eminoğlu & Eminoglu (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da Türk ve Suriyeli öğrenciler tarafından oluşturulan melek, anne, çiçek metaforlarının keşiştiği tespit edilmiştir. Üretilen metaforlar, öğrencilerin öğretmenlerini aile bireyleri kadar önemli bir konumda gördüklerinin (Egüz & Öntaş, 2018) ve bilginin merkezi olarak benimzediklerinin göstergesi olarak görülebilmektedir. Öte yandan öğrenciler tarafından anne metaforunun sıklıkla kullanılmasının, kültürümüzde öğretmenlerin ebeveynrolüyle benzeştirilmesinden kaynaklanmış olabileceği belirtilebilmektedir (Gencer, 2020). Alan yazında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, ortaokul öğrencileri tarafından öğretmen kavramına yönelik benzer metaforların oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Mevcut çalışmada olduğu üzere diğer çalışmalarda da anne, kitap, çiçek, melek, arkadaş, profesör, google metaforlarına rastlanması (Başaran Uğur & Baysal, 2017; Cerit, 2008; Egüz & Öntaş, 2018; Gencer, 2020; Tulunay Ateş, 2016; Uslu, Kocakulah & Gür, 2016), çalışma sonuçlarının alan yazınla örtüşüğünü göstermektedir. Ayrıca alan yazında ilkökul seviyesinde öğretmen kavramına ait olumlu metaforlara ulaşılması (Ertürk, 2017; Turhan & Yaraş, 2016), öğrencilerde temel düzeyden öğretmene karşı beslenen bir olumlu eğilimin varlığına dikkat çekmektedir. Yıldızlı vd.(2018) tarafından gerçekleştirilen sentez çalışmasında öğretmen kavramı üzerine üretilen metaforların genellikle bilgi kaynağı ve aktarıcısı olarak resmedildiği ortaya konulmuştur. Bununla beraber öğrenci velilerinin öğretmene karşı pozitif fikirlere sahip olmasının ve fikirlerin öğrencilere entegre edilmesi, öğrencilerde olumlu öğretmen algılarının oluşmasında etkili olabilmektedir. Gencer (2020)’ in velilerin ve öğrencilerin olumlu öğretmen algılarını örtüşüğünü ortaya koyan çalışması, belirtilen görüşe kanıt oluşturabilmektedir. Ayrıca ortaokul öğrencilerin öğretmenlerine bağlılıklarını, nitelikli iletişim içerisinde olduklarını ve olumlu algılarının tespit edildiği çalışmaların varlığı, çalışma sonuçlarına dayanak sağlayabilmektedir (Cristian & Denisa, 2014; Prewett, Bergin & Huang, 2019; Raufelder vd., 2016; Tan vd., 2019). Ayrıca öğrencilerin okul ve öğretmenlere yönelik olumlu algılarının tespit edilmesi bir noktada, öğretmen ve öğretmen adaylarının sahip olduğu pozitif düşüncelerinin etkileşim içerisinde oldukları öğrencilere entegre edilmesiyle ilişkilendirilebilmektedir. Bu yargıyı destekleyecek alan yazın çalışmaları da öğretmen adayları ve öğretmenlerin öğrencilere yönelik olumlu algıları yansıtacak metaforlar sunmuş olduğunu göstermektedir (Atabek-Yiğit & Balkan-Kıyıcı, 2019; Dilekçi, Limon & Nartgün, 2021; Doğan, 2014; Duran, 2022; Nalçacı & Bektaş, 2012; Ozevin & Kaya, 2020; Şaban, Koçbeker & Saban, 2006; Turhan & Yaraş, 2013; Yılmaz, Göçen & Yılmaz, 2013). Bu çalışmada öğretmeni tanımlamaya yönelik üretilen 23 metaforun 13 tanesi yerli 10 tanesi göçmen öğrenciler tarafından üretilmiştir. Hepsisi olumlu olan metaforların kategorilere dağılımında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir.

Öğrencilerin etkileşim içerisinde olduğu diğer grup olan akranlarına, arkadaşlarına ait algıları da bu çalışmada ortaya konulmuştur. Benzer biçimde öğrenciler, okul ve öğretmenlerine olduğu üzere arkadaşlarına yönelik de olumlu metaforlar oluşturmuşlardır. Öğrencilerin akranlarını yakın buldukları ve iletişim halinde oldukları bireyler olarak tanımlamışlardır. Öğrenciler arkadaş kavramına yönelik olarak “*kardeş, melek, dert ortağı, mektup*” gibi metaforlar aracılığıyla düşüncelerini ifade etmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin kendilerini ait hissettiği bir arkadaş ortamında yer aldıkları söylenebilir. Hem göçmen hem de yerli öğrencilerin birbirlerine yönelik pozitif algılarda buluşması göze çarpan önemli bir bulgudur. Göçmen öğrencilerin de farklı uyruktaki akranlarıyla öğrenim görmesine karşın arkadaşlarına yönelik olumlu düşüncelere sahip olması umut vericidir. Bu noktada göçmen öğrencilerin tüm arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurması çalışmada ulaşılan dikkat çekici bir sonuçtur. Mevcut çalışma, alan yazında göçmen öğrencilerin ve arkadaşlarının olumlu ilişkilerden uzak olduğu sonuçlarıyla ayrılmaktadır (Börü & Boyacı, 2016; Ersoy & Turan, 2019; Eren, 2019; Yurdakul & Tok, 2018; Koşar & Aslan, 2020).

Etik: Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir etik sorun bulunmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics: There are no ethical issues with the publication of this manuscript.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

Akan, D. & Yarım, M. A. (2019). İlkokul öğrencilerinin okul ve okul müdürü kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 223–233.

Alvesson, M., & Spicer, A. (2011). *Metaphors we lead by. Understanding leadership in the real world*. Routledge. [CrossRef]

Armstrong, S. L., Davis, H. S., & Paulson, E. J. (2011). The subjectivity problem: Improving triangulation approaches in metaphor analysis studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 10(2), 151–163. [CrossRef]

Arslan, M. M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100–108.

Arslan, P. (2020). Okul kavramına ilişkin metaforlar. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(1), 1–14.

Atabek-Yiğit, E., & Balkan-Kıyıcı, F. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmen algısı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 20–39. [CrossRef]

Atalay Mazlum, A. & Balcı, A. (2018). Meslek Lisesi öğretmen ve öğrencilerine göre okul: bir metafor çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 1–26.

Atış Akyol, N. & Güney, N. (2020). En iyi arkadaşın kim? Okulöncesinde arkadaş ilişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(6), 2391–2400. [CrossRef]

Aydın Elmas, S. & Demir, E. (2018). 5. sınıf Öğrencilerinin Okul Olgusuna Yönelik Metaforik Algıları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 51(3), 45–70. [CrossRef]

Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 121–136. [CrossRef]

Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarında öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.

Ball, S., & Collet-Sabe, J. (2021). Against school: an epistemological critique. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 1–15.

Başaran Ugur, A. R., & Baysal, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin İngilizce öğretmeni kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 730–736. [CrossRef]

Bessette, H. J., & Paris, N. A. (2020). Using visual and textual metaphors to explore teachers' professional roles and identities. *International Journal of Research & Method in Education*, 43(2), 173–188. [CrossRef]

Bishop, B. F. (2019). *Gardens, prisons, and asylums: Metaphors for school* [Doctoral dissertation, Kent State University].

Bogner, F. X., & Wiseman, M. (2002). Environmental perception of French and some Western European secondary school students. *European Journal of Psychology of Education*, 17(1), 3–18. [CrossRef]

Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431–444. [CrossRef]

Boxenbaum, E., & Rouleau, L. (2011). New knowledge products as bricolage: Metaphors and scripts in organizational theory. *Academy of Management Review*, 36(2), 272–296. [CrossRef]

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1–23. [CrossRef]

Börü, N. ve Boyacı, A. (2016). Göçmenlerin eğitim-öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği. *Elektronik Türkçe Çalışmaları*, 11(14), 123–158. [CrossRef]

- Burke, M. A., & Sass, T. R. (2013). Classroom peer effects and student achievement. *Journal of Labor Economics*, 31(1), 51–82. [CrossRef]
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Scientific Research Methods* (20th ed). Pegem.
- Calp, Ş., Karaman, E. R., & Çavuşoğlu, F. (2018). İlkokulda akran ilişkileri: Farklı başarı düzeyindeki dördüncü sınıf öğrencileri arkadaş özerklik desteği hissediyor mu. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 237–265. [CrossRef]
- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 669–699.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693–712
- Ceylan Çapar, M. & Ceylan, M. (2022). Durum Çalışması ve Olgu-bilim Desenlerinin Karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, AÜSBD Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Özel sayısı, 295–312. [CrossRef]
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Cristian, S., & Denisa, M. A. (2014). Students' Opinions regarding the Qualities and Skills of the Teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 128, 146–151. [CrossRef]
- Çabuk, B. (2019). Çevre eğitimi. D. Kahrıman-Pamuk (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik* içinde, (pp. 1-38). Anı Yayıncılık.
- Çabuk, B., Teke, N., & Baş, T. (2020). Çocukların kitaplardaki doğal çevre davranışlarına yönelik algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(3), 953–992.
- Çeliker, H. & Akar, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin doğaya ilişkin metaforları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 101–119.
- Çetin, M. (2003). Örgüt kuramları perspektifinden halkla ilişkilerin gelişimi. *İletişim Dergisi*, 18, 31–58.
- D'Hanis, I. (2002). *A logical approach to the analysis of metaphors. Logical and computational aspects of model-based reasoning* içinde (pp. 21–37). Springer Netherlands. [CrossRef]
- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perception of school: A cross cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89–107. [CrossRef]
- Dilekçi, Ü., Limon, İ., & Nartgün, Ş. (2021). Öğretmen adaylarının “öğrenci, öğretmen ve okul” metaforik algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 29(2), 403–417.
- Doğan, D. (2014). Öğretmen adaylarının perspektifinden okul kavramının metaforlarla analizi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 7(3), 361–382. [CrossRef]
- Doğan, Y. (2017). Ortaokul öğrencilerinin çevre kavramına ilişkin sezgisel algıları: bir metafor analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 721–740.
- Duran, A. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 2(1), 1–16.
- Edmonds, W.A. ve Kennedy, T.D. (2017). *Phenomenological perspective. In an applied guide to research design: Quantitative, qualitative, and mixed method*. Sage Publication.
- Egüz, Ş. & Öntaş, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 79–91. [CrossRef]
- Ekici, G. (2016). Öğretmen Adaylarının ‘Bilgisayar’ Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 15(3), 755–781.
- Eminoğlu, N. & Eminoğlu, MF (2020). Suriyeli mülteci öğrenci, okul ve öğretmen algılarının incelemeli olarak incelenmesi. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 387–399.
- Eren, Z. (2019). Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Göçmen Çocukların Eğitim Sorunları Ve Çözüm Önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 213–234. [CrossRef]
- Ersoy, A. F., & Turan, N. (2019). Sığınmacı ve göçmen öğrencilerde sosyal dışlanma ve çeteleşme. *Third Sector Social Economic Review*, 54(2), 828–840. [CrossRef]
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1–15. [CrossRef]
- Ertürk, R. (2021). İlkokul öğrencilerinin okul kavramına yönelik algıları: metafor çalışması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 774–788. [CrossRef]
- Fujiyama, H., Kamo, Y., & Schafer, M. (2021). Peer effects of friend and extracurricular activity networks on students' academic performance. *Social Science Research*, 97, Article 102560. [CrossRef]
- Gencer, M. (2020). Öğrenci ve velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 805–825. [CrossRef]
- Gencer, M. (2021). Öğrencilerin Okul ve Okul Müdürü Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 729–724. [CrossRef]
- Godor, B. P. (2019). Gifted metaphors: Exploring the metaphors of teachers in gifted education and their impact on teaching the gifted. *Roepers Review*, 41(1), 51–60. [CrossRef]
- Guilherme, A., & Souza de Freitas, A. L. (2018). Discussing education by means of metaphors. *Educational Philosophy and Theory*, 50(10), 947–956. [CrossRef]
- Gül, İ. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 32(1), 165–192. [CrossRef]
- Güneş, A. ve Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. *AUAd*, 2(3), 115–129.

- Güngörmez, H. G., & Duruk, A. A. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Eğitimi Kavramına Yönelik Metaforları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 215–224. [CrossRef]
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). Early teacher–child relationships and the trajectory of children’s school outcomes through eighth grade. *Child Development*, 72(2), 625–638. [CrossRef]
- Havik, T., & Westergård, E. (2020). Do teachers matter? Students’ perceptions of classroom interactions and student engagement. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(4), 488–507. [CrossRef]
- Heffernan, A., Netolicky, D., & Mockler, N. (2019). New and alternative metaphors for school leadership. *Journal of Educational Administration and History*, 51(2), 83–86. [CrossRef]
- Ho, J. W. Y. (2005). Metaphorical construction of self in teachers’ narratives. *Language and Education*, 19(5), 359–379. [CrossRef]
- Hordvik, M., MacPhail, A., & Ronglan, L. T. (2020). Developing a pedagogy of teacher education using self-study: A rhizomatic examination of negotiating learning and practice. *Teaching and Teacher Education*, 88, Article 102969. [CrossRef]
- Jensen, D. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 36–54. [CrossRef]
- Jin, L., Liang, X., Jiang, C., Zhang, J., Yuan, Y., & Xie, Q. (2014). Studying the motivations of Chinese young EFL learners through metaphor analysis. *Elt Journal*, 68(3), 286–298. [CrossRef]
- Kahu, E. R., & Picton, C. (2022). Using photo elicitation to understand first-year student experiences: Student metaphors of life, university and learning. *Active Learning in Higher Education*, 23(1), 35–47. [CrossRef]
- Kahyaoğlu, M., Daban, Ş., & Yangın, S. (2008). İlköğretim öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumları. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 42–52.
- Kara, M., & Bozbayındır, F. (2019). Aday öğretmenlerin okul kavramına ilişkin algıları: Bir metafor çalışması. *Anatolian Turk Education Journal*, 1(1), 18–34.
- Karadağ, E., Cin, F. M., & Çiftçi, Ş. K. (2019). Öğretmenlerin ideal okula ilişkin bilişsel yapıları. *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 261–274.
- Karademir, A., & Demirel, B. (2020). 48-69 aylık çocukların çizimlerinde “öğretmen”: bir metafor çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(2), 189–201. [CrossRef]
- Koca, İ., Kaya, M. & Gökçimen, S. (2020). Türkiye’de okul kavramına ilişkin metafor araştırmalarının değerlendirilmesi: bir meta sentez çalışması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 15–26. [CrossRef]
- Koca, S. (2012). The primary school teacher candidates’ metaphorical thinking about the concept of music. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 807–811. [CrossRef]
- Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre iş birliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164(4).
- Koşar, S., & Aslan, F. (2020). İlkokul ve ortaokula devam eden göçmen çocukların eğitim sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(4), 1799–1831. [CrossRef]
- Kowalik-Paluch, K. (2020). nature in Metaphors as a Manifestation of the creativity of 9-year-old Students. research reports. *Prima Educatione*, 3, 73–86. [CrossRef]
- Laverty, S. M. (2003). Hermeneutic phenomenology and phenomenology: A comparison of historical and methodological considerations. *International Journal of Qualitative Methods*, 2(3), 21–35. [CrossRef]
- Li, J., & Zou, W. (2021). A study of pre-service teachers’ perceptions of task-based language teaching via metaphor analysis in a Chinese context. *Journal of Education for Teaching*, 1–13. [CrossRef]
- Mahlis, M. (2002). Teacher role formation. *Action in Teacher Education*, 24(1), 9–21. [CrossRef]
- Massengill Shaw, D. & Mahlis, M. (2011). Literacy metaphors of preservice elementary teachers: Do they change after instruction? Which metaphors are stable? How do they connect to theories? *Journal of Education for Teaching*, 37(1), 77–92. [CrossRef]
- Meier, B. P., Scholer, A. A., & Fincher-Kiefer, R. (2014). Conceptual metaphor theory and person perception. In M. Landau, M. D. Robinson, & B. P. Meier (Eds.), *The power of metaphor: Examining its influence on social life* (pp. 43–64). American Psychological Association. [CrossRef]
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma, Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (3. baskıdan çeviri), çev. ed. Selahattin Turan. Nobel Yayıncılık.
- Merry, M. S. (2020). Can schools teach citizenship?. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 41(1), 124–138. [CrossRef]
- Miles, B. M., & Huberman, M. A. (2016). *Nitel veri analizi*, (Çeviri Editorleri: S. Akbaba Altun & A. Ersoy) [Qualitative data analysis (Tra. Ed: S. Akbaba Altun ve A. Ersoy)]. Pegem Academy.
- Monteiro, D., Rodrigues, F., & Lopes, V. P. (2021). Social support provided by the best friend and vigorous-intensity physical activity in the relationship between perceived benefits and global self-worth of adolescents. *Revista de Psicodidáctica (English ed.)*, 26(1), 70–77. [CrossRef]
- Nalçacı, A. & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 239–258.
- Neubauer, B. E., Witkop, C. T., & Varpio, L. (2019). How phenomenology can help us learn from the experiences of others. *Perspectives on Medical Education*, 8(2), 90–97. [CrossRef]
- Nhachungue, F. G., Da Cal Seixas, S. R., & Bandeira, B. O. (2021). Environmental Perception of Students at General Secondary School Located in Niassa Special Reserve. In *Environmental Sustainability* (pp. 126-151). CRC Press. [CrossRef]

- Nickerson, A. B., & Nagle, R. J. (2004). The influence of parent and peer attachments on life satisfaction in middle childhood and early adolescence. In *Quality-of-life research on children and adolescents* (pp. 35–60). Springer, Dordrecht. [CrossRef]
- Ogurlu, Ü., Öpengin, E., & Hızlı, E. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin metaforik algıları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 46, 67–83
- Ozevin, B. & Kaya, A. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 691–707. [CrossRef]
- Özgök, A. & Sarı, M. (2016). Ortaokul öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık düzeyi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 71–86.
- Özsoy, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin çevre algılarının çizdikleri resimler aracılığıyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1117–1139.
- Öztürk, M. F. (2015). *Okul-çevre ilişkilerinin sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Paechter, C. (2004). Metaphors of space in educational theory and practice. *Pedagogy, Culture and Society*, 12(3), 449–466. [CrossRef]
- Paranovic, N., & Riveros, A. (2017). The metaphorical department head: Using metaphors as analytic tools to investigate the role of department head. *International Journal of Leadership in Education*, 20(4), 432–450. [CrossRef]
- Parks, A. N. (2010). Metaphors of hierarchy in mathematics education discourse: The narrow path. *Journal of Curriculum Studies*, 42(1), 79–97. [CrossRef]
- Perdue, N. H., Manzeske, D. P., & Estell, D. P. (2009). Early predictors of school engagement: Exploring the role of peer relationships. *Psychology in the Schools*, 46(10), 1084–1097. [CrossRef]
- Prewett, S. L., Bergin, D. A., & Huang, F. L. (2019). Student and teacher perceptions on student-teacher relationship quality: A middle school perspective. *School Psychology International*, 40(1), 66–87. [CrossRef]
- Raufelder D., Scherber S., Wood M. A. (2016) The interplay between adolescents' perceptions of teacher-student relationships and their academic self-regulation: Does liking a specific teacher matter? *Psychology in the Schools*, 53, 736–750. [CrossRef]
- Raufelder, D., Nitsche, L., Breitmeyer, S., Keßler, S., Herrmann, E., & Regner, N. (2016). Students' perception of "good" and "bad" teachers—Results of a qualitative thematic analysis with German adolescents. *International Journal of Educational Research*, 75, 31–44. [CrossRef]
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459–496.
- Schuler, M. S., Tucker, J. S., Pedersen, E. R., & D'Amico, E. J. (2019). Relative influence of perceived peer and family substance use on adolescent alcohol, cigarette, and marijuana use across middle and high school. *Addictive Behaviors*, 88, 99–105. [CrossRef]
- Seferoğlu, G., Korkmazgil, S., & Ölçü, Z. (2009). Metaforlar aracılığıyla öğretmenlerin düşünme biçimlerine dair fikir edinmek. *Eğitim Çalışmaları*, 35(3), 323–335. [CrossRef]
- Shaw, D. M., & Mahlios, M. (2008). Pre-service teachers' metaphors of teaching and literacy. *Reading Psychology*, 29(1), 31–60. [CrossRef]
- Shepardson, D. P., Wee, B., Priddy, M., & Harbor, J. (2007). Students' mental models of the environment. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 44(2), 327–348. [CrossRef]
- Shepardson, D. P. (2005). Student ideas: What is an environment?. *Journal of Environmental Education*, 36(4), 49–58.
- Singh, O. P. & Singh, S. K. (2016). A study on the attitude of primary school teachers towards teaching profession in Varanasi district of Uttar Pradesh. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 5(8), 119–129.
- Smith, D., C., & Sandhu, D., S. (2004). Toward a positive perspective on violence prevention in schools: Building connections. *Journal of Counseling and Development*, 82, 287–293. [CrossRef]
- Stockton, S. (2017). *Math is alive: the metaphor of living school disciplines and some of the educational implications* [Unpublished Master's thesis]. University of Manitoba Winnipeg.
- Şaban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281–326.
- Şaban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 509–522.
- Şimşek, C. & Tuzluca, C. (2015). Yetişkinlerin düşünce hayatında olumlu iz bırakan öğretmenlerin ortak kişilik ve davranış özellikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 131–141.
- Tan, F. D., Whipp, P. R., Gagné, M., & Van Quaquebeke, N. (2019). Students' perception of teachers' two-way feedback interactions that impact learning. *Social Psychology of Education*, 22(1), 169–187. [CrossRef]
- Tannehill, D., & MacPhail, A. (2014). What examining teaching metaphors tells us about pre-service teachers' developing beliefs about teaching and learning. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(2), 149–163. [CrossRef]
- Tulunay Ateş, Ö. (2016). Öğrencilerin Öğretmen ve Okul Metaforları. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78–93.

- Turhan, M. & Yaraş, Z. (2016). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 129–145 .
- Uslu, N., Kocakulah, A., & Gür, H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin bilim, bilim insanı ve öğretmen kavramlarına ilişkin metafor algılarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 343–353.
- Uyar, S. & Karakuş, U. (2022). Ortaokul öğrencilerinin çevre algısının belirlenmesinde afiş kullanımı. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 6(2), 282–309. [CrossRef]
- Vural, Ö. F., Başaran, M., Özkan, Ç., Orhan, N. & Ortoğlu, Z. (2022). Ortaokul öğrencilerinin covid-19 ve covid-19 pandemi dönemindeki okul kavramına yönelik algılarının belirlenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Prof. Dr. Hikmet Yıldırım CELKAN Özel Sayısı, 18–40.
- Wang M.-T., & Eccles J. S. (2013) School context, achievement motivation, and academic engagement: A longitudinal study of school engagement using a multidimensional perspective. *Learning and Instruction*, 28, 12–23. [CrossRef]
- Wentzel K. R., Baker S. A., & Russell S. L. (2012) Young adolescents' perceptions of teachers' and peers' goals as predictors of social and academic goal pursuit. *Applied Psychology*, 61(4), 605–633. [CrossRef]
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldızlı, H., Erdol, T. A., Baştuğ, M., & Bayram, K. (2018). Türkiye'de öğretmen kavramı üzerine yapılan metafor araştırmalarına yönelik bir meta-sentez çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 43(193). [CrossRef]
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1).
- Zheng, H. B., & Song, W. J. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical review. *Online Submission*, 8(9), 42–49.

Extended Summary

Metaphor Perceptions of Turkish and Syrian Secondary School Students on the Concepts of Environment, School, Teacher and Friends

PURPOSE

Individuals are in an interaction that provides continuity with the social environment in which they perform their vital activities. Individuals are involved in a process that is positively or negatively affected from different aspects by the environment, which includes all relations with the living and non-living environment. It is valuable to determine the extent of environmental perceptions of children and how they perceive the environment (Uyar & Karakuş, 2022). Besides being an institution, the school is considered as a special environment. A bridge to be built between the environment and the school is extremely important (Arslan, 2020). The part of the environment where students interact with each other and spend most of their time is the school environment. The school is a social organization whose input and output is human, and it takes the input from the environment and gives it to the environment as recyclable. The school's taking an active role can be associated with the interaction it provides with its external environment as well as its internal environment (Çetin, 2003). Ball & Collet-Sabe (2021) states that the school is located in a complex of physical, cultural, cognitive and emotional elements and creates a framework for experience and social relations. The appraised value and changing perceptions of the school can be shaped by the subjects that will provide the interaction between the school and the environment. From this point of view, the importance of students' perceptions of teachers and friends with whom they interact one-on-one in the school comes to the fore. Teachers are in the position of guides in the process of preparing students for life and interacting face to face in schools (Gencer, 2020). friendship relations; It can be explained as all the interactions of individuals who have the same age, close development level, value, similarity in life and share the social context (Calp, Karaman & Çavuşoğlu, 2018).

Bozkurt (2020) defines metaphors as individuals' perception of reality and abstract models of our cognitive schemas. It is one of the powerful mental tools that shape or control the perspective of individuals towards events and their flow (Arslan, 2020). Metaphors are used to concretize abstract ideas and information and to make them more known and understandable (Meier, Scholer & Fincher-Kiefer, 2014). Metaphors are frequently used because they facilitate the meaning-making process of people, enable them to express their ideas more clearly and increase the impact power of expressions (Yıldızlı, Erdol, Baştuğ & Bayram, 2018). Similarly, Godor (2019) points out that

there is an important and simple relationship between the teaching and classroom practices of metaphors used in education.

When the literature is examined, by using metaphors, students are divided into the concept of environment (Doğan, 2017; Özsoy, 2012), the concept of school (Aydın Elmas & Demir, 2018; Ertürk, 2021; Gencer, 2021; Vural et al., 2022), the concept of teacher (Cerit, 2008). Egüz & Öntaş, 2018; Tulunay Ateş, 2016; Turhan & Yaraş, 2016) have been reached. In this study, it is aimed to establish a tangible framework for teaching by determining the perspectives and thoughts of students towards their school and teachers. In parallel with this, a picture of the education system can be put forward. It will be possible to compare the perceptions of both native (Turkish) students and immigrant (Syrian) students from a different school culture. In this direction, in the study, Turkish and Syrian secondary school students; It is aimed to determine the ideas of the concepts of "Environment", "School", "Teacher" and "Friend" through metaphors.

METHOD

The study was carried out with a phenomenology pattern based on qualitative research methods. The research was conducted with secondary school students studying at a public school in Istanbul in the 2022-2023 academic year. In the study group of the research, there are a total of 23 students, who are immigrant and local students at the sixth and seventh grade levels. Of these students, 12 of whom are Turkish and 11 of whom are Syrian immigrants, 8 of these students included in the study are female and 15 of them are male students. The research data were obtained through the metaphor form prepared for the determined concepts. The data obtained in the research were analyzed by using content analysis.

RESULTS

Within the scope of the study, a total of 90 different metaphors were obtained from the students. A total of 23 metaphors for the concept of "Environment" were produced by the students. The metaphors produced by the students were included in the categories of "Social Environment", "Needs", "Beauty" and "Therapy". Students created a total of 23 metaphors for the concept of "School". Student metaphors are under the categories of "Trust", "Information

Gathering”, “Source of Life” and “Space”. Students produced a total of 23 metaphors for the concept of “Teacher”. The metaphors produced by the students were placed under the categories of “Love/Protector” and “Source and Transmitter of Knowledge”. A total of 21 metaphors were put forward for the concept of “friend”. The metaphors produced were included under the categories of “Loving/Amiliate” and “Communicating”.

DISCUSSION AND CONCLUSION

In the study, native and immigrant students created positive metaphors for the concept of environment. It is striking that the concept of environment is generally associated with their social environment by the students and the environment is seen as a necessity for them to continue their vital activities. In addition, it has been determined that the environment is perceived by the students as a therapy environment where individuals feel free and can dream. Within the framework of the study, metaphors of garden, playground, house, neighbor, body, tree, freedom, school, flower were produced by the students. The metaphors put forward in the literature studies intersect with the metaphors produced in the current study (Çeliker & Akar, 2015; Doğan, 2017; Özsoy, 2012). It has been determined that the metaphors created by immigrant and native students regarding the concept of school are positive. It has been determined that the students perceive the school as an environment that they have knowledge, need for the flow of life and provide confidence. Most common by both immigrant and local students; metaphors of home, learning and work were produced. In addition to these, metaphors such as sun, garden, future, book, life, building were put forward. Similarly,

metaphors produced in the current study were found in studies in the literature (Akan & Yarım, 2019; Aydın Elmas & Demir, 2018; Aydoğdu, 2008; Demir, 2007; Ertürk, 2021; Gencer, 2021; Kara & Bozbayındır, 2019; Oğurlu, Öpengin & Fast, 2015; Saban, 2008; Vural et al., 2022). Both immigrant and native students of the concept of teacher presented metaphors with positive tendencies. Therefore, it was determined that students’ thoughts towards their teachers were shaped around positive perceptions. Immigrant and native students expressed their positive thoughts about the concept of teacher; mother, parent, book, friend, angel, knowledge, professor, google, flower. Within the framework of the study, it was determined that Turkish and Syrian students produced common metaphors for the concept of teacher such as angel, mother, flower. As in the current study, the metaphors of mother, book, flower, angel, friend, professor, google are encountered in other studies (Başaran Uğur & Baysal, 2017; Cerit, 2008; Egüz & Öntaş, 2018; Gencer, 2020; Tulunay Ateş, 2016; Uslu, Kocakulah & Gür, 2016) show that the results of the study overlap with the literature. In the synthesis study carried out by Yıldızlı et al. (2018), it was revealed that the metaphors produced on the concept of teacher are generally depicted as a source and transmitter of information. The students’ perceptions of their peers and friends, which are the other groups with which they interact, were also revealed in this study. Students expressed their thoughts through metaphors such as sibling, angel, confidant, letter. The current study differs in the literature that immigrant students and their friends are far from positive relationships (Börü & Boyacı, 2016; Ersoy & Turan, 2019; Eren, 2019; Yurdakul & Tok, 2018; Koşar & Aslan, 2020).